

لایحه اصلاح قانون بیمه محصولات کشاورزی مصوب ۱۳۶۲

مصوبه مجلس شورای اسلامی: ۱۳۸۷/۱۰/۲۲

تاریخ بررسی در شورای نگهبان: ۱۳۸۷/۱۱/۲

ماده واحده - قانون بیمه محصولات کشاورزی مصوب ۱۳۶۲/۳/۱ و الحاقیه بعدی آن به شرح زیر اصلاح می‌گردد:

- ۱- عنوان قانون به «قانون بیمه کشاورزی» اصلاح می‌گردد.
- ۲- در ماده واحده پس از عبارت «انواع محصولات کشاورزی» کلمه «درختان» و بعد از کلمه «طوفان» عبارت «بادهای گرم موسمی» و پس از عبارت «امراض واگیر حیوانی عمومی و قرنطینه‌ای» عبارت «و همچنین ابنیه، تأسیسات، مستحذات، قنات، چاههای آب کشاورزی و تأسیسات آبیاری، فعالیتها و کلیه خدمات کشاورزی و عوامل تولید (ماشین‌آلات، ابزار و ادوات کشاورزی)، در قبال حوادث بیمه‌پذیر» اضافه گردید.
- ۳- در تبصره (۳) عبارت «یک نماینده از جهاد سازندگی و دو نفر دیگر به معرفی وزیر کشاورزی» حذف و عبارت «سه نفر نماینده به معرفی وزیر جهاد کشاورزی» جایگزین گردید.
- ۴- تبصره (۵) حذف و شماره تبصره‌های بعدی اصلاح و یک تبصره به عنوان تبصره (۸) به شرح زیر الحاق گردید:
تبصره ۸- دولت مکلف است با توجه به قسمت اخیر بند «ج» ماده (۱۸) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران ظرف مدت سه ماه پس از تصویب این قانون اساسنامه جدید صندوق بیمه کشاورزی را تهیه، تصویب و ابلاغ نماید.
- ۵- در این قانون عناوین «صندوق بیمه محصولات کشاورزی» به «صندوق بیمه کشاورزی»، «وزیر کشاورزی» به «وزیر جهاد کشاورزی» و «شورای عالی» به «مجمع عمومی» اصلاح گردید.

الف - نظرات مخالف

- چنانچه در بیمه امور کشاورزی، دولت موظف به کمک مالی بوده، و اصلاحات صورت گرفته در قانون بیمه محصولات کشاورزی (= توسعه دامنه محصولات کشاورزی)،

از سوی مجلس صورت پذیرفته باشد، به جهت افزایش هزینه‌های دولت و عدم پیش‌بینی منابع جدید برای تأمین این هزینه‌ها مغایر با اصل ۷۵ قانون اساسی است.

- با عنایت به تغییر عنوان قانون سابق، و شمول قانون جدید بیمه به اموری همچون «ابنیه، تأسیسات، مستحدثات، قنوات، چاههای آب کشاورزی و تأسیسات آبیاری، فعالیتها و کلیه خدمات کشاورزی و عوامل تولید (ماشین‌آلات، ابزار و ادوات کشاورزی)»، سهم دولت در پرداخت حق بیمه افزایش خواهد یافت و تا هنگام تدوین بودجه سال جدید (تبصره ۶ قانون بیمه محصولات کشاورزی ۱۳۶۲)، بر هزینه‌های دولت افزوده خواهد شد. بر این اساس، این مصوبه مغایر با اصل ۷۵ قانون اساسی است.

- هر چند صندوق مورد اشاره در ماده واحده (مصوب ۱۳۶۲)، صندوقی دولتی است، لکن بر اساس تبصره (۶) آن، دولت مکلف گردیده تا کمک پیشنهادی شورای عالی صندوق بیمه محصولات کشاورزی را به تصویب برساند. لذا الزام موجود در این تبصره، موجبات افزایش هزینه‌های عمومی را فراهم خواهد آورد.

- به طور کلی بیمه کشاورزی، بر خلاف برخی انواع دیگر از بیمه‌ها، بیمه‌ای زیانده است و شرکتهای بیمه تمایلی به ورود به این رشته ندارند و به همین سبب دولت ملزم به ورود به این بخش گردیده است. علیهذا، افزایش بار مالی صندوق بیمه، و به تبع آن افزایش هزینه‌های عمومی محرز است.

ب - نظرات موافق

- به موجب تبصره (۶) ماده واحده قانون بیمه محصولات کشاورزی مصوب ۱۳۶۲^(۱)، سهم دولت در پرداخت حق بیمه، هر سال در بودجه سالیانه می‌بایست مورد لحاظ قرار گیرد. اما از آنجا که پیش از تصویب هیأت وزیران، «کمک دولت بابت تأمین قسمتی از سهم حق بیمه کشاورز و جبران زیانهای احتمالی عملیات بیمه» پرداخت نخواهد شد، این مصوبه عملاً موجب افزایش هزینه‌های عمومی نخواهد شد؛ چه آنکه دولت، در پذیرش میزان پرداخت سهم خود از حق بیمه مختار است.

- با توجه به اینکه «صندوق بیمه کشاورزی در بانک کشاورزی» (موضوع ماده واحده

۱. تبصره ۶- کمک دولت بابت تأمین قسمتی از سهم حق بیمه کشاورز و جبران زیانهای احتمالی عملیات بیمه به پیشنهاد شورای عالی صندوق بیمه محصولات کشاورزی و تصویب هیأت وزیران، هر ساله در بودجه کل کشور منظور و به صندوق پرداخت خواهد شد.

مصوب ۱۳۶۲) با سرمایه دولتی تأسیس شده، لذا صندوقی کاملاً دولتی محسوب می‌شود و بدین لحاظ دولت در چگونگی اداره آن دارای صلاحیت لازم است و به هر نحو که مصلحت بداند اقدام می‌کند. در همین راستا، حتی با افزایش مصادیق تحت شمول بیمه، دولت با تغییر سهم صندوق از بیمه، می‌تواند مانع از افزایش هزینه‌ها گردد.

- به طور کلی، صنعت بیمه، صنعتی سودآور است و نمی‌توان با استناد به افزایش دایره شمول بیمه کشاورزی، مدعی افزایش هزینه‌ها شد. در مقابل، حتی احتمال افزایش درآمدهای صندوق فوق‌الذکر نیز وجود دارد. بنابراین، با محرز نبودن افزایش بار مالی برای دولت، ایراد مغایرت با اصل ۷۵ قانون اساسی منتفی است.

نظریه نهایی شورای نگهبان^(۱)

مصوبه مزبور، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

۱. مندرج در نامه شماره ۸۷/۳۰/۳۰۱۴۴ مورخ ۸۷/۱۱/۲ شورای نگهبان، خطاب به رئیس مجلس شورای اسلامی.